

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 5 listopada 1927 r.

w sprawie zmiany ustroju pieniężnego.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. № 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Rozdział I.

Środki płatnicze, wybijane przez Skarb Państwa.

Art. 1. Wybijanie monet należy do praw zwierzchniczych Państwa i jest wyłącznie jego przywilejem.

Art. 2. Wybijane będą monety:

- 1) złote: po 100 zł., 50 zł. i po 25 zł.;
- 2) srebrne: po 5 zł. i po 2 zł.;
- 3) niklowe: po 1 zł., po 50 gr., po 20 gr. i po 10 gr.;

4) brązowe: po 5 gr., po 2 gr. i po 1 gr.
Monety złote po 25 zł. otrzymują nazwę dukata.

Art. 3. Monety złote będą wybijane ze stopu, zawierającego na 1.000 części ogólnej wagi 900 części złota i 100 części miedzi.

Z jednego kilograma tego stopu wybija się 5332 złote.

Waga monet po 100 zł. wynosi 18,7546 grama, średnica 30 mm. Waga monet po 50 zł. wynosi 9,3773 grama, średnica 24 mm. Waga monet po 25 zł. wynosi 4,68865 grama, średnica 19,5 mm.

Art. 4. Monety srebrne po 5 zł. wybijane będą ze stopu, zawierającego na 1.000 części ogólnej wagi 750 części srebra i 250 części miedzi.

Monety srebrne po 2 zł. wybijane będą ze stopu, zawierającego na 1.000 części ogólnej wagi 500 części srebra i 500 części miedzi.

Waga monet po 5 zł. wynosi 18 gramów, średnica 33 mm. Waga monet po 2 zł. wynosi 10 gramów, średnica 27 mm.

Art. 5. Monety niklowe wybijane będą z czystego niklu. Waga monet po 1 zł. wynosi 7 gramów,

średnica 25 mm. Waga monet po 50 gr. wynosi 5 gramów, średnica 23 mm. Waga monet po 20 gr. wynosi 3 gramy, średnica 20 mm. Waga monet po 10 gr. wynosi 2 gramy, średnica 17,6 mm.

Art. 6. Monety brązowe wybijane będą ze stopu, zawierającego na 1.000 części ogólnej wagi 950 części miedzi, 40 części cyny i 10 części cynku. Waga monet po 5 gr. wynosi 3 gramy, średnica 20 mm. Waga monet po 2 gr. wynosi 2 gramy, średnica 17,6 mm. Waga monet po 1 gr. wynosi 1,5 grama, średnica 14,7 mm.

Art. 7. Przy wybijaniu monet złotych i srebrnych odchylenia poniżej i powyżej norm, wskazanych w art. 3 i 4 niniejszego rozporządzenia co do wagi i próby, nie mogą przekraczać dla monet złotych: co do próby—dwóch tysięcznych części, co do wagi—dla monet po 100 zł. i po 50 zł. jednej tysięcznej części ich wagi i po 25 zł.—dwóch tysięcznych części ich wagi; dla monet srebrnych: co do próby dla monet po 5 zł.—dwóch tysięcznych części, dla monet po 2 zł.—trzech tysięcznych części, co do wagi—dla monet po 5 zł.—trzech tysięcznych części ich wagi dla monet po 2 zł.—pięciu tysięcznych części ich wagi.

Minister Skarbu określi dopuszczalne przy wybijaniu monet niklowych i brązowych odchylenia poniżej i powyżej norm, wskazanych w art. 5 i 6 niniejszego rozporządzenia.

Art. 8. Na rachunek osób prywatnych mogą być wybijane, na warunkach przez Ministra Skarbu oznaczonych, za pokryciem kosztów wybicia te z pośród monet złotych, które Minister Skarbu uzna za potrzebne dla obrotu.

Monety z innych metali są wybijane wyłącznie na rachunek Skarbu Państwa.

Art. 9. Wzory monet ustala Minister Skarbu w drodze rozporządzeń, podając jako załączniki wizerunki odnośnych monet w graficznej reprodukcji.

Rozdział II.

Obieg pieniężny.

Art. 10. O ile zapłata w myśl obowiązujących przepisów nie jest przewidziana w inny sposób, monety, wypuszczone na podstawie niniejszego rozporządzenia, są środkami płatniczymi, mającymi moc umarzania zobowiązań przez zapłatę: monety złote bez ograniczenia kwoty, monety srebrne pięciozłotowe do kwoty pięciuset złotych, monety srebrne dwuzłotowe oraz nikłowe jednozłotowe do kwoty stu złotych, pozostałe monety nikłowe i brązowe łącznie do kwoty dziesięciu złotych przy każdej wypłacie.

Kasy państwowe przyjmują monety wszelkich rodzajów w każdej ilości przy wszystkich wpłatach z wyjątkiem tych wpłat, które w myśl obowiązujących przepisów winny być uiszczane w monetach złotych.

Art. 11. Nikt nie jest obowiązany do przyjmowania jako środka płatniczego monet, których wizerunek jest całkowicie zatarty, oraz monet widocznie

uszkodzonych, jak również monet złotych, w których waga zmniejszyła się wskutek zużycia w stosunku do najmniejszej wagi dopuszczalnej przy wybicciu w myśl art. 7 niniejszego rozporządzenia więcej, niż o pięć tysięcznych części.

Monety złote, które utraciły większą od wyżej wskazanej część wagi, zostają przez Skarb wycofane z obrotu z zapłatą 5,33 zł. za każdy gram pozostałej w nich wagi.

Art. 12. Upoważnia się Ministra Skarbu do wydania przepisów o przyjmowaniu i wymianie uszkodzonych oraz zatrzymywaniu fałszywych środków płatniczych.

Rozdział III.

Zobowiązania w złotych.

Art. 13. Zobowiązania pieniężne wszelkiego rodzaju, wyrażone w złotych lub przeliczone na złote, płatne są w środkach płatniczych, określonych w rozdziałach I i VII niniejszego rozporządzenia, oraz w biletach Banku Polskiego, licząc jeden złoty, na jaki zobowiązania te opiewają lub zostały przerachowane, za jeden złoty, określony w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 października 1927 r. o stabilizacji złotego (Dz. U. R. P. № 88, poz. 790).

Rozdział IV.

Zobowiązania w złotych w złocie.

Art. 14. Wszelkie zobowiązania, opiewające na złote w złocie, których tytuły powstały przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia lub które zostały przed powyższym terminem hipotecznie zabezpieczone, ulegają przeliczeniu w stosunku 1 złoty w złocie, na jaki zobowiązanie opiewa, równy 1,72 złotego w złocie, płatnego w sposób przewidziany w art. 16.

Jednakowoż zobowiązania, opiewające na złote w złocie, których tytuły powstały po dniu 13 października 1927 r., a przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, lub które zostały w powyższym okresie czasu hipotecznie zabezpieczone, nie ulegają przerachowaniu w myśl poprzedniego ustępu, jeżeli z ich treści lub z towarzyszących im powstaniu okoliczności wynika, że zostały one zawarte w złotych w złocie w rozumieniu art. 16 niniejszego rozporządzenia.

Przerachowanie w myśl ustępu pierwszego niniejszego artykułu musi być uwidocznione we wpisach hipotecznych, zabezpieczających dane zobowiązanie:

- a) na żądanie dłużnika lub wierzyciela,
- b) przy dokonywaniu zmian w danym wpisie hipotecznym.

W miarę potrzeby Minister Skarbu wyda przepisy co do przestemplowania lub wymiany papierów wartościowych, emitowanych w złotych w złocie przed wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 października 1927 r. o stabili-

zacji złotego (Dz. U. R. P. № 88, poz. 790) względnie niniejszego rozporządzenia.

Podania, wpisy hipoteczne i inne czynności, związane z dokonaniem zmian w księgach hipotecznych w myśl niniejszego artykułu, wolne są od opłat (należności) sądowych.

Art. 15. Wszelkie zobowiązania, nie wyłączając weksli i papierów wartościowych, mogą być wyrażane, a wynikię stąd pretensje mogą być dochodzone w złotych w zlocie, przyczem należy stosować art. 16 niniejszego rozporządzenia.

Art. 16. Wierzytelność, opiewająca na złote w zlocie, płatna jest według równowartości 900/5332 grama czystego złota za złotego w zlocie.

Aż do czasu rozpoczęcia przez Bank Polski wymiany banknotów na złoto równowartość ta obliczana będzie na dzień poprzedzający zapłatę według wartości złota, ogłaszanej w Monitorze Polskim przez Ministra Skarbu na podstawie cen czystego złota na giełdzie w New Yorku i przeciętnego kursu dolara w postaci wypłaty na New York na giełdzie w Warszawie.

Można również zastrzec, aby wierzytelność, opiewająca na złote w zlocie, płatną była efektywnie złotem monetami polskimi.

Rozdział V.

Bilanse publicznych i prywatnych przedsiębiorstw.

Art. 17. Zasady przerachowania bilansów przedsiębiorstw publicznych i prywatnych ustalone zostaną w drodze osobnego rozporządzenia.

Rozdział VI.

Przerachowanie kwot pieniężnych w ustawach i rozporządzeniach.

Art. 18. Wyrażone w złotych względnie przeliczone na złote kwoty pieniężne w ustawach i rozporządzeniach nie ulegają zmianie skutkiem wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia, o ile nie są wyrażone w złotych w zlocie, w którym to wypadku ma zastosowanie art. 14 niniejszego rozporządzenia.

Co do pobierania cła w monecie złotej obowiązują nadal postanowienia art. 14 rozporządzenia Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dnia 11 czerwca 1920 r. o taryfie celnej w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dnia 24 kwietnia 1924 r. (Dz. U. R. P. № 35, poz. 372) z tem, że stawki obowiązującej taryfy celnej zostaną przeliczone na nową jednostkę pieniężną w drodze osobnego rozporządzenia. Do tego czasu należności celne pobierane będą w środkach płatniczych, określonych w rozdziałach I i VII niniejszego rozporządzenia, oraz w biletach Banku Polskiego, licząc jeden złoty, na jaki te należności opiewają, za jeden złoty, określony w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 paź-

dziernika 1927 r. o stabilizacji złotego (Dz. U. R. P. № 88, poz. 790).

Rozdział VII.

Przepisy przejściowe.

Art. 19. Emitowane przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia monety srebrne, bilety zdawkowe i bilety państwowe utracą charakter prawnego środka płatniczego w terminach, ustalanych przez Ministra Skarbu w drodze rozporządzeń wykonawczych.

Art. 20. Monety srebrne, emitowane przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, wymieniane będą w terminach, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Skarbu, na monety srebrne, bite na podstawie rozdziału I niniejszego rozporządzenia, oraz na bilety Banku Polskiego w stosunku złoty za złoty.

Bilety zdawkowe i bilety państwowe zostaną wymienione na monety srebrne i bilety Banku Polskiego w terminach, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Skarbu, w stosunku złoty za złoty.

Terminy rozpoczęcia wymiany monet srebrnych, biletów zdawkowych i biletów państwowych winny być ustalone w taki sposób, aby rozpoczęcie wymiany nastąpiło co najmniej na trzy miesiące przed terminem, w którym środki te utracą charakter prawnego środka płatniczego. W kasach skarbowych wymiana winna trwać co najmniej dwa lata po tymże terminie.

Art. 21. Paragraf 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 kwietnia 1924 r. o wierzytelnościach w walutach obcych i w złotych w zlocie hipotecznie zabezpieczonych (Dz. U. R. P. № 36, poz. 385) w brzmieniu nadanem mu ustawą z dnia 1 lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. № 75, poz. 534) uchyla się, w jego zaś miejsce będzie stosowany art. 16 niniejszego rozporządzenia.

Art. 22. Ustęp drugi art. 8 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. № 98, poz. 570) otrzymuje brzmienie następujące:

„Aż do czasu rozpoczęcia przez Bank Polski wymiany banknotów na złoto, złote w zlocie ocenia się według równowartości ostatnio ogłoszonej w Monitorze Polskim przed sporządzeniem czynności prawnej (art. 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 5 listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. № 97, poz. 855).”

Art. 23. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Skarbu.

Art. 24. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie trzech dni od dnia ogłoszenia.

Jednocześnie tracą moc:

a) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w przedmiocie systemu monetarnego (Dz. U. R. P. z 1924 r. № 37, poz. 401);

b) ustawa z dnia 23 czerwca 1925 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 kwietnia 1924 r. w przedmiocie zmiany systemu monetarnego (Dz. U. R. P. № 67, poz. 466);

c) §§ 6, 7 i 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 kwietnia 1924 r. o zmianie ustroju pieniężnego (Dz. U. R. P. № 34, poz. 351) w brzmieniu, ustalonym przepisami rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. № 56, poz. 564), oraz ustawa z dnia 23 czerwca 1925 r. o uzupełnieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 kwietnia 1924 r. o zmianie ustroju pieniężnego (Dz. U. R. P. № 67, poz. 467);

d) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 października 1926 r. w sprawie uregulowania obrotu pieniężnego (Dz. U. R. P. № 106, poz. 610).

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*
